

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

ETTEKIRJUTUS-HOIATUS
isikuandmete kaitse asjas nr 2.1.-6/22/1

Ettekirjutuse tegija Andmekaitse Inspektsiooni jurist Raiko Kaur

Ettekirjutuse tegemise aeg ja koht 19.01.2022, Tallinn

Ettekirjutuse adressaat Krediidiregister OÜ (12400621)
art@krediidiregister.ee
art@taust.ee

vastutav isik Juhatuse liige

RESOLUTSIOON: Isikuandmete kaitse seaduse (IKS) § 56 lõike 1, lõike 2 punkti 8, § 58 lõike 1 ning isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artikli 58 lõike 1 punkti d ning lõike 2 punktide d ja f, samuti arvestades IKÜM artiklitega 5, 6, 7, 12 ja 14 teeb Andmekaitse Inspektsioon Krediidiregister OÜ-le täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse:

Lõpetada võrgulehel www.taust.ee füüsiliste isikute (sh juriidiliste isikute esindajate) andmete töötlemine (kogumine, avalikustamine) seniks, kuni:

1. Lõpetatud on juriidilise isikuga seotud kõikide kehtivate ja kehtetute füüsiliste isikute eraviisiliste andmete (maksehäired, maksuvõlad, kinnistute arv, ametlikud teadaanded ja kohtulahendid) tähtajatu avalikustamine (vt Andmekaitse Inspektsiooni põhjenduste alapunkti 3.1);
2. Andmete väljastamisel kontrollitakse (hinnatakse) iga kolmanda isiku õigustatud huvi olemasolu või määratakse kategooriad (nt üürnik, laenuvõtja, töötaja/äripartner), kelle osas on võimalik kolmandal isikul taustakontroll läbi viia (vt Andmekaitse Inspektsiooni põhjenduste alapunkti 3.2);
3. Andmete väljastamisel piiratakse andmete ulatust vastavalt kolmanda isiku (andmete saaja) huvidele (vt Andmekaitse Inspektsiooni põhjenduste alapunkti 3.2);
4. Lõpetatud on andmete väljastamine tuvastamata isikutele (sisse logimata kasutajatele) (vt Andmekaitse Inspektsiooni põhjenduste alapunkti 3.2);
5. Lõpetatud on füüsilise isiku isikukaardil nende kehtetute seoste avalikustamine, kellega andmesubjektidel kokkupuudet olnud ei ole või kelle osas puudub selline vajadus (vt Andmekaitse Inspektsiooni põhjenduste alapunkti 3.3);
6. Enne isikuandmete avalikustamist kontrollitakse võlgnevust tõendavaid dokumente (vt

Andmekaitse Inspektsiooni põhjenduste alapunkti 3.5);

7. Inspektsioonile on edastatud selge ja arusaadav õigustatud huvi analüüs, mis vastab IKÜM artikkel 6 lg 1 punktis f sätestatud tingimustele, ehk mida lugedes on võimalik nii inspektsioonil kui andmesubjektil üheselt aru saada järgnevast (vt Andmekaitse Inspektsiooni põhjenduste alapunkti 3.6):

- a) millised on Krediidiregister OÜ ja kolmandate isikute konkreetsed õigustatud huvid;
- b) mis põhjusel on isikuandmete töötlemise ulatus ja viis tegelikult vajalik punktis a nimetatud õigustatud huvide realiseerimiseks;
- c) millised on andmesubjekti õigused ja vabadused, mida isikuandmete töötlemisel riivatakse;
- d) kuidas kaaluvad Krediidiregister OÜ ja kolmandate isikute õigustatud huvid (punktid a ja b) üle andmesubjekti huvid ja põhiõigused (punkti c);

8. Andmekaitsetingimused on viidud vastavusse IKÜM artiklites 12 ja 14 sätestatud nõuetega (vt Andmekaitse Inspektsiooni põhjenduste alapunkte 3.4 ja 3.7);

9. Lõpetatud on kolmandate osapoolte küpsiste kasutamine võrgulehel seniks, kuni küpsiste kasutamiseks võetakse inimeselt IKÜM artiklile 7 vastav nõusolek (vt Andmekaitse Inspektsiooni põhjenduste alapunkti 3.7);

10. Inspektsioonile kinnitatakse, et andmesubjekti kontaktandmete saamisel edastatakse andmesubjektile andmekaitsetingimused vastavalt IKÜM artikkel 14 lõikele 3 (vt Andmekaitse Inspektsiooni põhjenduste alapunkti 3.7).

Määrame ettekirjutuse täitmise tähtjaks **18.02.2022.a.** Kui määratud tähtjaks jääb ettekirjutuse vähemalt üks punktidest täitmata, siis tuleb määratud tähtjaks lõpetada füüsiliste isikute (sh juriidilise isiku esindajate) isikuandmete töötlemine (kogumine, avalikustamine) võrgulehel www.taust.ee. Ettekirjutuse täitmisest teatada hiljemalt selleks tähtjaks Andmekaitse Inspektsiooni e-posti aadressile info@aki.ee.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Käesoleva ettekirjutuse saab vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades kas:

- haldusmenetluse seaduse kohase vaide Andmekaitse Inspektsioonile või
- halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse Tallinna Halduskohtusse (sel juhul ei saa enam samas asjas vaiet läbi vaadata).

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

SUNNIRAHA HOIATUS:

Kui ettekirjutus on jäetud määratud tähtjaks täitmata, määrab Andmekaitse Inspektsioon ettekirjutuse aadressaadile isikuandmete kaitse seaduse § 60 alusel:

Sunniraha iga täitmata jäetud ettekirjutuse punkti eest 10 000 eurot.

Sunniraha võib määrata korduvalt – kuni ettekirjutus on täidetud. Kui aadressaat ei tasu sunniraha, edastatakse see kohtutäiturile täitemenetluse alustamiseks. Sel juhul lisanduvad sunnirahale kohtutäituri tasu ja muud täitekulud.

VÄÄRTEOKARISTUSE HOIATUS:

Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 58 lõike 1 kohase ettekirjutuse täitmata jätmise eest võidakse algatada väärteomenetlus isikuandmete kaitse seaduse § 70 tunnusel. Selle teo eest võidakse füüsilist isikut karistada rahatrahviga kuni 20 000 000 eurot ning juriidilist isikut võidakse karistada rahatrahviga kuni 20 000 000 eurot või kuni 4 protsenti tema eelmise majandusaasta ülemaailmsest aastasest kogukäibest, olenevalt sellest, kumb summa on suurem. Väärteo kohtuväline menetleja on Andmekaitse Inspektsioon.

FAKTILISED ASJAOLUD:

Andmekaitse Inspeksioon (inspeksioon) alustas 25.07.2017 tollal kehtiva isikuandmete kaitse seaduse § 33 lõike 5 alusel omaalgatusliku järelevamenetluse (seire), mille eesmärgiks oli kaardistada isikuandmete töötlemise olukord infoportaalides. Läbiviidava seire eesmärgiks oli välja selgitada, milliseid isikuandmeid ning millisel õiguslikul alusel infoportaalides kogutakse ja (taas)avalikustatakse ning kuidas on inimesed informeeritud privaatsusega seotud aspektidest.

2018. aasta alguses saatis inspeksioon Krediidiregister OÜ-le seire vahekokkuvõtte isikuandmete (taas)avalikustamise osas infoportaalides ning ühtlasi juhtsime tähelepanu, et alates isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) kohaldamisest võtab inspeksioon vajadusel meetmeid õigusliku olukorra tagamiseks vastavalt IKÜM-s sätestatud tingimustele. Lähtuvalt sellest teavitasime 21.05.2019 isikuandmete kaitse seaduse (IKS) § 56 lg 3 punkti 8 alusel algatatud järelevamenetlusest, mille eesmärgiks oli kontrollida IKÜM-s sätestatud nõuete täitmist.

Seoses käimasoleva järelevamenetlusega viisime läbi IKÜM valguses täiendava analüüsi ning edastasime 01.06.2020 Krediidiregister OÜ-le Andmekaitse Inspeksiooni seisukoha ja ettepanekud isikuandmete kaitse seaduse paremaks täitmiseks (edaspidi nimetame dokumenti 01.06.2020 ettepanekuks).

01.06.2020 ettepanekus tõime välja muuhulgas järgneva:

3. Koostada ja avalikustada tuleb võrgulehel andmekaitsetingimused, mis vastavad täielikult IKÜM artiklites 12 – 14 sätestatud nõuetele.

4. Koostada tuleb dokument, mis kirjeldaks piisava põhjalikkusega õigustatud huvi olemasolu (analüüs/hinnang).

5. Kohustus on tagada andmesubjektile vastuväite esitamise võimalus, sh on kohustus lahendada vastuväide lähtuvalt vastuväite sisust. Olukorras, kus andmesubjekti taotlust ei rahuldata, tuleb infoportaalil tõendada seda, et edasiseks töötlemiseks on mõjuv õiguspärane põhjendus.

6. Rakendada tuleb täiendavaid kaitsemeetmeid – näiteks tagada andmesubjektidele suurem läbipaistvus ja luua elektrooniline keskkond, mis võimaldab enda kohta käivaid andmeid näha, kasutada ja esitada vastuväiteid.

Andmekaitse Inspeksioonil on õigus nõuda selgitusi ja muud teavet, sh järelevamenetluse läbiviimiseks vajalike dokumentide esitamist,¹ mistõttu vastata hiljemalt 10. juuliks 2020 järgnevale:

- 1. Tuua välja konkreetne kuupäev, millal viite (viisite) oma tegevuse vastavusse eeltoodud ettepanekutega (seisukohtadega).*
- 2. Juhul, kui Te inspeksiooni ettepanekutega ei nõustu, siis palun tuua välja konkreetne ettepaneku punkt või seisukoht ning omapoolsed vastuväited selle osas.*

10.07.2020 vastuses märkis Krediidiregister, et andmekaitsetingimused on avalikustatud võrgulehel ning õigustatud huvi analüüs on teostatud. 18.12.2020 edastas Krediidiregister OÜ esindaja õigustatud huvi analüüsi ning selgitas täiendavate kaitsemeetmete rakendamise osas:

a) OÜ Krediidiregister on teostanud enda ja enda klientide õigustatud huvi analüüsi.

b) Tuvastatakse päringu teinud isik, päringu eest võetakse tasu ja kontrollitakse õigusliku aluse olemasolu.

c) Andmesubjektide teavitamine andmete olemasolu korral

d) Andmesubjektidel on võimalus endaga seotud erinevaid andmeid vaadata, nende osas

¹ Selgituste küsimise õiguslik alus: haldusväliste isikute puhul vastavalt korrakaitse seadus § 30 lõiked 1 ja 3 koos isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 58 lõike 1 punktidega a ja e; haldusorgani puhul vastavalt Vabariigi Valitsuse seadus § 75² lõige 1 punkt 1.

tagasisidet anda (vastuväiteid esitada), selleks on loodud vastava funktsionaalsusega infosüsteem

Samuti edastati kõikide ametlike teadaannete liigid, mis võrgulehel avalikustatakse ning selgitati, et ühtegi kohtulahendit taust.ee keskkonnas ei ole, taust.ee keskkond teostab päringu ja suunab kohtulahendit vaatama Riigiteataja keskkonda.

29.11.2021 tegi inspeksioon ettekirjutuse võrgulehele taust.ee ligipääsu saamiseks ning 01.12.2021 Krediidiregister OÜ ettekirjutuse täitis. Täiendavalt selgitame, et kuigi inspeksioon viitas nimetatud ettekirjutuses 18.11.2021 saadetud korduvale järelepärimisele, siis eksisime aastaga ning tegelik kuupäev oli 18.11.2020.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

1. Isikuandmete töötlemine

Isikuandmeteks on igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta. Tuvastatav füüsiline isik on isik, keda saab otseselt või kaudselt tuvastada, eelkõige selle identifitseerimistunnuse põhjal nagu nimi, isikukood vms (vt IKÜM artikkel 4 punkt 1). Seega ka kõigi **juriidilise isikutega seotud füüsiliste isikute andmed (nt nimi, isikukood, seos juriidilise isikuga) on isikuandmed ning IKÜM kohaldamisalas.**

Andmed, mis IKÜM kohaldamisalasse ei kuulu, on andmed, mis puudutavad üksnes juriidilisi isikuid ehk näiteks juriidilise isiku nimi ja juriidilise isiku kontaktandmed (vt IKÜM põhjenduspunkt 14). Sh ei ole juriidiliste isikute andmete (taas)avalikustamine ja kombineerimine näiteks juriidilise isiku võlgadega IKÜM kohaldamisalas. Lähtuvalt sellest ei käsitle inspeksiooni seisukoht juriidiliste isikute andmete töötlemist, vaid üksnes füüsiliste isikute (sh juriidiliste isikutega seotud inimeste) andmete töötlemist.

Järelevalvemenetluse objektiks on isikuandmete töötlemine, mis puudutab füüsiliste isikute (sh juriidiliste isikute esindajate) andmete kogumist erinevatest allikatest ning seejärel nende avalikustamist võrgulehel www.taust.ee (edaspidi ka taust.ee).

Andmekaitse Inspeksioon kontrollis järelevalvemenetluse raames võrgulehe taust.ee vastavust isikuandmete töötlemise põhimõtetele (IKÜM artikkel 5 lõige 1). IKÜM nõuetele vastavuse tõendamise kohustus oli Krediidiregister OÜ-l (IKÜM artikkel 5 lõige 2), mistõttu saame hinnata ja analüüsida neid dokumente, mis on inspeksioonile järelevalvemenetluse raames esitatud ning teha otsuse inspeksioonile edastatud ja võrgulehelt leitavate dokumentide põhjal. Samuti kontrollisime võrgulehel taust.ee toimuvat tegelikku andmetöötlust.

1.1. Võrgulehel taust.ee toimuv isikuandmete töötlus

Inspeksioon logis võrgulehele taust.ee sisse, et näha sisse logitud kasutaja vaadet. Kasutajal on võimalik teha päringuid nii ettevõtte nime ja registrikoodi kui ka füüsilise isiku nime ja isikukoodi järgi.

1. Võrgulehe kontrolli käigus tuvastasime, et ettevõtte nime/registrikoodi järgi päringut tehes, tulevad välja järgnevad isikuandmed (edaspidi ettevõttekaart):

1.1. Seotud isikute (nt juhatuse liikme) nimi ja isikukood;

1.2. Kehtetud seotud isikute (nt endise juhatuse liikme) nimi ja isikukood ning juhatuse liikmelisuse ajavahemik;

1.3. Nii seotud isikute kui ka kehtetute seotud isikute maksehäirete, maksuvõlgade, kinnistute ning ametlike teadaannete ja kohtulahendite arv (nt 1 maksehäire, 2 kinnistut).

2. Seejärel on võimalik avada iga füüsiline isik (nii endised kui ka praegused juhatuse liikmed)

eraldi. Samuti on võimalik seda teha ka eraldi otsinguna konkreetse füüsilise isiku (nime, isikukoodi) alusel. Füüsilise isiku isikukaardil (edaspidi isikukaardil) kuvatakse:

- 2.1. ärivõrgustik;
- 2.2. seotud (füüsilised)isikud;
- 2.3. seotud ettevõtted;
- 2.4. kehtetud seotud (füüsilised)isikud;
- 2.5. kehtetud seotud ettevõtted;
- 2.6. maksehäirete, maksuvõlgade, kinnistute, ametlike teadaannete/kohtulahendite arv.

2.6.1. Kui maksehäired, maksuvõlad, kinnistud, ametlikud teadaanded/kohtulahendid on olemas, siis enne nende vaatamist hüppab ette hüpikaken: *Käesolevaga kinnitan, et kasutan saadud andmeid eesmärgikohaselt (krediitvõimelisuse hindamiseks) ja oman õigustatud huvi järgnevate isikute maksehäirete vaatamiseks: [Ees – ja perenimi (isikukood)] Saadud andmete väärkasutamine toob endaga kaasa võlaõigusliku kui ka väärteovastutuse nii maksehäireandmete edastaja ees kui maksehäiretega inimese ees. Vajutades „ok“, kuvatakse info järgmiselt:*

- maksehäired kuvatakse taust.ee portaalis. Sisuks: nõudja, nõude kuupäev, lõppkuupäev, valdkond (nt muud finantsteenused), võlgnevus (kajastatud koguvõlgnevuse summa), staatus (nt avalikustatud);
- maksuvõlad kuvatakse taust.ee portaalis. Sisuks: kuupäev, maksuvõlg, sh ajatatud, sh vaidlustatud;
- kinnistute osas suunatakse e-kinnistusraamatusse ja seal tuleb teha uus päring kinnistutega tutvumiseks;
- kohtulahenditega tutvumiseks suunatakse riigiteataja.ee lehel konkreetsele kohtulahendile, mis inimese kohta käib;
- ametlikud teadaanded kuvatakse taust.ee portaalis.

Lisaks on võrgulehel taust.ee võimalik:

1) laadida pdf kujul alla või koheselt välja printida taust.ee-s kuvatud isikukaart. Linnuke on võimalik teha 1) isiku andmetele, 2) seotud ettevõtetele, 3) seotud isikutele. Isiku andmete ette linnukese tegemisel hüppab ette hüpikaken (vt sisu ülevalt), millele „ok“ vajutades avanevad isikuandmed;

2) lisada eraisikud seiresse (maksuvõlgade seire, maksehäirete seire, ametlike teadaannete seire);

3) kasutajal kontrollida, millal ja kelle osas konkreetne päring on tehtud. Nt kui ettevõttel on mitu kasutajat, on võimalik iga kasutaja osas vaadata eraldi päringute tegemisi (kasutaja, kuupäev ja keda vaadati);

4) otsida füüsiliste isikute nõudeid (võlgnevusi) ja importida need arvutisse;

5) lisada füüsilise isiku nõue. Kohustuslikud väljad – nimi, isikukood, e-posti aadress või telefoninumber, võlgnevuse summa, valuuta, viivise protsent päeva kohta, nõude kuupäev ning mitmendal päeval võlg avaldatakse („avalda pärast x päeva“). Vabatahtlikud väljad – linn, aadress, indeks, e-post või telefon, leppetrahv, maksegraafik, kommentaar (võimalik kirjutada kommentaari lahtrisse).

6) füüsilisel isikul endal taust.ee-sse sisse logides kontrollida kes (juriidilise isiku nimi) ning mis kuupäeval on maksehäireid vaadanud.

Ka sisse logimata kasutajal on võimalik osta isikukaart – sisestada tuleb isikukood ja teha linnuke „kinnitan, et oman õigustatud huvi isiku (isikukood...) maksehäirete vaatamiseks“. Samuti on võimalik sisse logimata kasutajal sisestada eraisiku nõue (avaldada võlglasti). Selleks tuleb edastada võlausaldaja andmed (nimi, telefon ja e-mail) ning võlgniku andmed (nimi, isikukood, võla suurus). Vabatahtlikult on võimalik edastada täiendavat informatsiooni (lisainfo lahter) ning lisada alusdokumendid.

Lähtuvalt eeltoodust toimub võrgulehel taust.ee isikuandmete töötlemine, mille osas tuleb lähtuda IKÜM-s sätestatud nõuetest.

Kontrolli käigus hindasime ka tegelikku andmekoosseisu ehk pisteliselt hindasime võrgulehel avaldatud ametlike teadaannete ning kohtulahendite sisu. Samuti hindasime viisi, kuidas isikuandmeid avaldatakse.

Krediidiregister OÜ on selgitanud, et isikuandmete töötlemine toimub õigustatud huvi alusel. Lisaks võetakse taust.ee kasutajatelt kinnitus, et saadud andmeid kasutatakse krediidivõimelisuse hindamiseks ning kolmandal osapoolel on andmete saamiseks õigustatud huvi.

2. Isikuandmete töötlemise põhimõtted

Isikuandmete töötleja on kohustatud järgima IKÜM artikkel 5 lõikes 1 sätestatud põhimõtteid. Nende põhimõtete täitmise eest vastutab ja peab olema võimeline nende täitmist tõendama vastutav töötleja ise (vt IKÜM artikkel 5 lõige 2). **Selles osas, mil andmetöötlus ei vasta täielikult IKÜM artikkel 5 lõikes 1 sätestatud põhimõtetele, on andmetöötlus keelatud.**

01.06.2020 ettepanekus tõime välja isikuandmete töötlemise kohustuslikud põhimõtted ning selgitused nende osas:

- **Seaduslikkus, õiglus ja läbipaistvus (IKÜM artikkel 5 lg 1 punkt a)**

Igasugune isikuandmete töötlemine peab olema õiglane ja seaduslik ehk täielikult kooskõlas kõigi kehtivate õigusaktidega (sh IKÜM-i ja IKS-ga). Samuti peab andmetöötlus olema läbipaistev. Läbipaistvuse põhimõte eeldab, et kogu isikuandmete töötlemisega seotud teave on andmesubjektile lihtsalt kättesaadav, arusaadav ning selgelt sõnastatud. See puudutab eelkõige andmesubjektide teavitamist, et tagada õiglane ja läbipaistev töötlemine (vt IKÜM põhjenduspunkti 39). Inimeste teavitamist reguleerivad täpsemalt IKÜM artiklid 12 – 14.

IKÜM artiklites 13 ja 14 on välja toodud, mida peab inimesele antav teave minimaalselt sisaldama. Suures ulatuses peavad infoportaalid siiski lähtuma IKÜM artikkel 14 nõuetest kuna andmeid reeglina ei koguta inimeselt endalt. Seejuures rõhutame, et iga andmetöötleja ise peab tagama, et tema andmekaitsetingimused IKÜM nõuetele vastaksid. Käesoleva järelevalvemenetluse raames on inspeksioon üle vaadanud kõikide infoportaalide andmekaitsetingimused ning tuleb tõdeda, et mitmetes andmekaitsetingimustes on tuvastatud puudusi, sh olulisi puudusi. Seega kõigil infoportaalidel tuleb üle vaadata ning veenduda selles, et nende andmekaitsetingimused vastavad IKÜM artiklites toodud nõuetele. Soovitame punkt punkti haaval üle vaadata kõik IKÜM artiklites 13 – 14 sätestatud nõuded ning hinnata, kas ja millises andmekaitsetingimuste punktis on need nõuded reguleeritud. Andmekaitsetingimuste osas on võimalik täpsemalt lugeda ka inspeksiooni koostatud [isikuandmete töötleja üldjuhendist](#) (10. peatükk. Läbipaistvus; Lisa 3. Andmekaitsetingimuste kontrollküsimustik).

Lisaks märkisid mitmed infoportaalid, et inimesi eraldi nende andmete töötlemisest ei teavitata, küll aga on võimalik see informatsioon kätte saada võrgulehel avalikustatud andmekaitsetingimustest. Siiski ei põhjendatud inspeksioonile, mis alusel jäetakse inimestele teave väljastamata. Arvestades, et andmeid (näiteks äriregistri andmed, kohtulahendid) ei koguta inimeselt endalt, on infoportaalil kohustus inimesele edastata IKÜM artikkel 14 lõigetes 1 ja 2 sätestatud teave mõistliku aja jooksul, kuid hiljemalt ühe kuu jooksul peale isikuandmete saamist või kui isikuandmeid kavatsetakse avaldada teisele vastuvõtjale, siis hiljemalt andmete esimese avaldamise ajal (vt IKÜM artikkel 14 lõige 3).

Erisused, mis võimaldavad inimese aktiivsest teavitamisest mööda minna, tulenevad IKÜM artikkel 14 lõikest 5, ehk teavet ei pea edastama juhul, kui:

- a) andmesubjektil on see teave juba olemas;
- b) selle teabe esitamine osutub võimatuks või eeldaks ebaproportsionaalseid jõupingutusi;
- c) isikuandmete saamine või avaldamine on selgesõnaliselt sätestatud liidu või liikmesriigi õiguses, milles nähakse ette asjakohased meetmed andmesubjekti õigustatud huvide kaitsmiseks;
- d) isikuandmed peavad jääma salajaseks liidu või liikmesriigi õiguse reguleeritava ametisaladuse hoidmise kohustuse, sh põhikirjajärgse saladuse hoidmise kohustuse tõttu.

Punkt d infoportaalidele ei kohaldu. Punkt c eeldab, et andmete saamine või edastamine oleks selgesõnaliselt sätestatud liidu või liikmesriigi õiguses. Seda aga EL-i ega Eesti õigus infoportaalidele ette ei näe. Punkti a alusel saab teavitamata jätta, kui näiteks pank teavitab inimest, et edastab tema võlaandmed maksehäireregistrisse ning lisab seejuures kaasa ka konkreetse maksehäireregistri andmekaitsetingimused.

Punkt b saaks teavitamata jätmise aluseks olla eelkõige olukorras, kus infoportaalil puuduvad konkreetse füüsilise isiku kontaktandmed (andmeid ei koguta). Seejuures inspektsiooni hinnangul ei peaks infoportaalid koguma täiendavaid isikuandmeid üksnes selleks, et täita aktiivse teavitamise kohustust. **Kui infoportaalil on füüsilise isiku kontaktandmed olemas, tuleb inimest andmetöötlustest teavitada ning tegemist pole võimatu või ebaproportsionaalse jõupingutusega.**

Andmetöötlejal on IKÜM artikkel 13 lg 1 punkti e ja artikkel 14 lg 1 punkti e kohaselt kohustus teavitada inimest ka sellest, kellele tema isikuandmeid võidakse edastada. Andmekaitsetingimustes on võimalik vastuvõtjaid kategoriseerida (nt üürileandjad, laenuandjad) juhul, kui ei ole kindlaid ja konkreetseid vastuvõtjaid (juriidilisi isikuid) teada. Kuid kui inimene küsib konkreetselt seda, kellele on tema isikuandmeid juba edastatud, on andmetöötlejal ka kohustus konkreetne vastuvõtja välja tuua (vt IKÜM artikkel 15 lg 1 punkt c). Seega on juba IKÜM-st tulenevalt kohustus andmetöötlejal vajadusel tõendada seda, kellele on inimese kohta käivat teavet edastatud. Võlasuhte rikkumisega seotud andmete puhul kinnitab andmeedastuse registreerimise kohustust ka IKS § 10 lõige 1.

Seega on infoportaal kohustatud iga üksiku andmeedastuste registreerima ning inimesel on õigus saada teavet selle osas, kes, millal ja kellele on tema andmeid edastanud. Samuti on infoportaalil kohustus vajadusel tõendada ka seda, mis õiguslikul alusel ja eesmärgil andmed kolmandale isikule väljastati.

- **Eesmärgi ja säilitamise piirang. Võimalikult väheste andmete kogumine (IKÜM artikkel 5 lg 1 punktid b, c ja e)**

Isikuandmeid võib töödelda vaid sellises ulatuses, mis on eelnevalt määratletud eesmärkide saavutamiseks vältimatult vajalik. Ulatus tähendab ka ajalist ulatust – töötlemine tuleb lõpetada ja andmed kustutada või viia isikustamata kujule kohe kui langeb ära õiguslik alus ja/või on täidetud eesmärgid, milleks neid koguti. Isikuandmete töötlemise aeg peab piirduma rangelt minimaalsega. Selle tagamiseks, et isikuandmeid ei töödelda vajalikust kauem, peab vastutav töötleja kindlaks määrama tähtajad isikuandmete kustutamiseks ning perioodiliseks läbivaatamiseks (vt ka IKÜM põhjenduspunkt 39).

- **Andmete õigsus (IKÜM artikkel 5 lg 1 punkt d)**

Isikuandmete töötlemisel tuleb tagada, et isikuandmed on õiged ja vajaduse korral ajakohastatud ning et võetakse kõik mõistlikud meetmed, et töötlemise eesmärgi seisukohast ebaõiged isikuandmed kustutataks või parandataks viivitamata.

Seega on infoportaalil kohustus tagada kõigi töödeldavate isikuandmete (nt seniste lepinguliste kohustuste rikkumine, võlgade suurused) õigsus. Eriti oluline on see olukorras, kus andmeid edastatakse ja/või avalikustatakse. Valeandmete töötlemine võib inimesele tuua kaasa olulise kahju. Andmete õigsuse kontrollimist ja selle olulisust rõhutab ka IKS §-s 10.

- Andmete usaldusväärsus ja konfidentsiaalsus (IKÜM artikkel 5 lg 1 punkt f)

Isikuandmete töötlemisel tuleb tagada, et isikuandmeid töödeldakse viisil, mis tagab isikuandmete asjakohase turvalisuse, sh kaitseb loata või ebaseadusliku töötlemise eest ning juhusliku kaotamise, hävitamise või kahjustumise eest, kasutades asjakohaseid tehnilisi või korralduslikke meetmeid.

Infoportaal peab tagama, et kogutud isikuandmetele saavad ligi üksnes need isikud, kellel on selleks õigus (st on õiguslik alus andmete saamiseks). Seda kinnitab ka IKS § 10, mille kohaselt peab vastutav töötaja õigusliku aluse olemasolu kontrollima. Seega peab infoportaal ise hindama, kas konkreetsele andmeid soovivale isikule võib isikuandmeid edastada (juurdepääsu anda) ning selle kontrollimiseks vajadusel looma tehnilised ja/või korralduslikud meetmed.

Samuti tuleb andmetöötlejal kas mingi perioodi tagant või konkreetsete juhtumite valguses üle vaadata, kas turvalisuse tase on ikka piisav (vt ka IKÜM artikkel 32). Olukorras, kus turvalisuse tase ei välista ebaseaduslikust töötlemisest (sh andmete edastamisest) tulenevaid ohte, tuleb turvalisuse taset ka tõsta ehk tõhustada nii tehnilisi kui korralduslikke meetmeid.

Kui andmetöötleja tugineb isikuandmete töötlemisel õigustatud huvile, siis on see seaduslik juhul, kui isikuandmete töötlemine on vajalik vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi korral, välja arvatud juhul, kui sellise huvi kaaluvad üles andmesubjekti huvid või põhiõigused ja – vabadused, mille nimel tuleb kaitsta isikuandmeid (IKÜM artikkel 6 lg 1 punkt f).

Seega on IKÜM artikkel 6 lõige 1 punktis f ettenähtud kolm tingimust, mis **kõik** peavad olema täidetud, et isikuandmete töötlemine oleks lubatud:

- vastutaval töötlejal või andmeid saaval kolmandal isikul või kolmandatel isikutel on andmetöötlusteks õigustatud huvi;
- isikuandmete töötlemine on vajalik õigustatud huvi teostamiseks;
- vastutava töötleja ja/või kolmanda isiku õigustatud huvid kaaluvad üles kaitstava andmesubjekti huvid, põhiõigused ja – vabadused.

Selleks, et aru saada, kas IKÜM artikkel 6 lg 1 punkt f alusel on võimalik isikuandmeid töödelda, tuleb esmalt **täpselt välja selgitada, kas ja milline on infoportaali enda õigustatud huvi ning konkreetse kolmanda isiku ja/või üldsuse õigustatud huvid**. Nii infoportaali enda kui ka kolmandate isikute (sh üldsuse) õigustatud huvid peavad olema sõnastatud piisavalt selgelt. Selleks on vaja reaalselt ja hetkel esinevat huvi – midagi, mis on seotud parasjagu toimuva tegevuse või kasuga, mida eeldatakse saada lähitulevikus. Teisisõnu ei piisa huvidest, mis on liiga ebamäärased või spekulatiivsed. Kui õigustatud huvid ei ole piisavalt selgelt sõnastatud, ei ole võimalik nimetatud huvisid ka andmesubjekti huvide ja põhiõigustega tasakaalustada. Seega on ennekõike oluline, et **õigustatud huvi oleks kooskõlas kehtivate õigusaktidega, sõnastatud piisavalt selgelt (st piisavalt konkreetne) ning reaalne ja hetkel esinev (st mitte spekulatiivne)**.

Teiseks tuleb analüüsida ja läbi mõelda, **millised on võimalikud andmesubjekti huvid või põhiõigused – ja vabadused, mida võidakse isikuandmete töötlemisega kahjustada**.

Kolmandaks tuleb tasakaalustada infoportaali ja/või kolmandate isikute õigustatud huvid
Tatari tn 39 / 10134 Tallinn / 627 4135 / info@aki.ee / www.aki.ee
Registrikood 70004235

andmesubjekti huvide ja põhiõigustega. Siinjuures võrreldakse isikuandmete töötlemisest (kogumisest, edastamisest, avalikustamisest) andmesubjektile tekkida võivat mõju vastutava töötleja ja/või kolmanda isiku õigustatud huvidega ning hinnatakse, kas ja millises ulatuses vastutava töötleja ja/või kolmanda isiku õigustatud huvi kaalub andmesubjekti huvid üles. Rõhutame, et vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvid **ei kaalu automaatselt üles** kaitstavate andmesubjektide põhiõiguste ja – vabadustega seotud huve.

Eeltoodud hindamine tehakse abstraktselt, eristamata iga konkreetset andmesubjekti. Küll aga tuleb teostada konkreetse andmesubjekti tasandil uus õigustatud huvi hindamine, kui andmesubjekt esitab infoportaalile IKÜM alusel vastuväite teda puudutavate isikuandmete töötlemise suhtes, mis toimub IKÜM artikli 6 lg 1 punkti f alusel (vt IKÜM artikkel 21 lõige 1). Nimetatud säte paneb andmetöötlejale kohustuse vastuväitele reageerida ning selle raames läbi viia konkreetse isiku olukorrast lähtuv täiendav analüüs, mille tulemusel selgub, kas andmete edasine töötlemine konkreetse isiku osas on õigustatud või mitte.

Juhul, kui andmetöötleja jätab ühe eelnevatest etappidest korrektselt tegemata, ei ole andmete töötlemine IKÜM artikli 6 lg 1 punkti f alusel lubatud.

Inspektsioon analüüsis 01.06.2020 ettepanekus põhjalikult infoportaalides kasutatavat õigustatud huvi ning ei hakka käesolevas dokumendis seda kordama.

Järgnevalt kirjeldame taust.ee-s toimuvat andmetöötlust ning hindame selle vastavust isikuandmete töötlemise põhimõtetele.

3. IKÜM nõuetele vastavus

3.1. Juriidilise isiku esindusõiguse ja usaldusväarsuse kontrolli eesmärgil isikuandmete avalikustamine

Taust.ee ettevõttekaardil kuvatakse nii kehtivaid kui kehtetuid seoseid. Iga füüsilise isiku juures tuuakse välja nende kohta käiv info ehk maksehäirete, maksuvõlgade, kinnistute ning kohtulahendite/ametlike teadaannete arv. Seejärel on võimalik klõpsata iga füüsilise isiku nime peale ning näha konkreetse isiku isikukaarti ja avada õigustatud huvi olemasolu kinnitamisel kogu eraisiku osas olev teave. Lihtsuse mõttes räägime neist kui eraisiku andmetest või eraviisilistest andmetest.

Inspektsioon tuvastas taust.ee lehel näiteks olukorra, kus 2012. aastal esitatud avalduse alusel kustutati ettevõtte osanik äriregistrist. Taust.ee võrgulehel kuvatakse aga jätkuvalt nimetatud osanikku eeltoodud ettevõtte kehtetute seotud isikute all ning kuvatakse tema eraviisilisi andmeid.

Füüsilise isiku eraviisiline tegevus ja juriidilise isiku tegevus tuleb hoida lahus ning neid koos kajastada üldjuhul ei tohi. Juriidilise isiku usaldusväarsuse hindamise kontekstis võib õigustatud huvi eraisiku isikliku makse- ja lepingukäitumise vastu **erandlikel juhtudel** eksisteerida. See saab kõne alla tulla, **kui juriidilise isiku usaldusväarsus sõltub füüsilise isiku krediitvõimelisusest** ehk eelkõige juhul, **kui füüsiline isik vastutab juriidilise isiku kohustuste eest kogu oma varaga** (nt FIE, usaldusühingu täisosanik).

Kui Krediidiregister OÜ leiab, et mingitel juhtudel on vajalik kuvada juriidilise isiku usaldusväarsuse kontrollimisel ka seotud füüsiliste isikute eraviisilisi andmeid, tuleb selles osas teha korrektne õigustatud huvi analüüs, millest nähtuks, et sellisel viisil ja ulatuses andmetöötlus on ka tegelikult vajalik ning kuidas see vajadus kaalub üle andmesubjekti huvid – ja põhiõigused.

3.2. Andmete edastamine kolmandatele isikutele (avalikustamine üldsusele)

Võrgulehel taust.ee on avalikustatud maksehäired, maksuvõlad, kinnistute arv, ametlikud teadaanded ning viide konkreetsele kohtulahendile.

Inspeksioon jääb 01.06.2020 ettepanekus toodud seisukohtade juurde, mistõttu inspeksiooni hinnangul on eeltoodud teabe edastamine infoportaalis lubatud juhul, kui:

- a) **töödeldakse üksnes lepinguliste kohustuste rikkumisi puudutavaid andmeid ja;**
- b) **andmete edastamisel lähtutakse andmete saajast või hinnatakse enne andmete väljastamist iga taotlust eraldi.**

Lepinguliste kohustuste rikkumisi puudutavate andmete osas rõhutame, et üldsusele (ehk piiritlemata isikute ringile) ei saa avalikustada eraisiku andmeid, abstraktse eesmärgiga „inimese hindamine“. Üldsuse abstraktne huvi füüsilise isiku hindamiseks ei kvalifitseeru õigustatud huviks, sest pole piisavalt selgelt piiritletud, konkreetne ega realselt eksisteeriv (on spekulatiivne). Kuigi taust.ee lehel on võimalik juurdepääs isikuandmetele saada tasu eest ning õigustatud huvi olemasolu kinnitades, on tegemist siiski üldsusele suunatud teenusega ehk igaühel on soovi korral võimalik teenuse eest tasuda ja „ok“ nupule (kinnitades õigustatud huvi) klõpsates andmed saada.

Inspeksioon tuvastas, et füüsiliste isikute osas suunatakse kohtulahenditele, mis ei puuduta krediitvõimelisuse hindamist - näiteks tuvastasime narkootikumide käitlemist ning liiklusnõuete rikkumisi puudutavaid kohtulahendeid. Sellistele kohtulahenditele suunamine on igal juhul andmesubjekti ülemääraselt kahjustav ning ei täida kuidagi krediitvõimelisuse hindamise eesmärki. Kuigi suunamine Riigiteataja lehele on omaolemuselt vähem riivavam kui kohtulahendite kuvamine taust.ee enda võrgulehel (sisu ja säilitamise tähtaega reguleeritakse Riigiteatajas), siis ka suunamise puhul toimub isikuandmete töötlemine (Krediidiregister OÜ on välja otsinud isiku kohta käivad kohtulahendid), mis peab vastama IKÜM-s sätestatud nõuetele ehk andmetöötlus peab olema seaduslik ja eesmärgipärane. Lisaks on Krediidiregister OÜ ka ise kolmandalt isikult küsitavas kinnituses välja toonud: *Käesolevaga kinnitan, et kasutan saadud andmeid eesmärgikohaselt (krediitvõimelisuse hindamiseks) ja oman õigustatud huvi....* Jääb arusaamatuks, kuidas saab andmeid saav kolmas isik kasutada narkootikumide käitlemist või liiklusnõuete rikkumist krediitvõimelisuse hindamiseks. Samuti ei ole tegemist lepinguliste kohustuste rikkumisega. Seega väljastab Krediidiregister OÜ juba algselt selliseid andmeid, mille puhul on rikutud eesmärgikohasuse põhimõtet ning mille puhul ei saa kolmandal isikul olla õigustatud huvi krediitvõimelisuse hindamiseks.

Ametlike Teadaannete osas tõi Krediidiregister OÜ välja need teadaannete liigid, mida võrgulehel taust.ee avalikustatakse. Pistelise kontrolli käigus tuvastasime aga näiteks ühe teadaande liigi, mida Krediidiregister OÜ välja ei toonud, ehk „volikirja kehtetuks kuulutamise teade“. Nimetatud teates kuulutas üks eraisik kehtetuks kõik tema poolt teisele eraisikule välja antud volikirjad. Seega jääb arusaamatuks, kas Krediidiregister OÜ on jätnud tahtlikult nimetamata kõik Ametlike Teadaannete liigid, mida võrgulehel taust.ee avalikustatakse või puudub Krediidiregister OÜ-l ka endal arusaam tegelikust andmekoosseisust. Lisaks jääb arusaamatuks, mis põhjusel sellist liiki teadaannet taust.ee võrgulehel avalikustatakse.

Mis puudutab isikuandmete väljastamist kolmandatele isikutele, siis mööname, et on võimatu ette näha kõiki juhtumeid, mil kolmandal isikul võib olla õigustatud huvi eraisiku usaldusväärsuse kontrollimiseks, kuid sellele vaatamata **ei saa Krediidiregister OÜ pakkuda abstraktset eraisiku hindamise teenust, vaid peab selle kohandama andmete saajast lähtuvalt**. Teisisõnu tuleb luua lahendus, mis arvestaks, milliste andmete saamiseks millisel juhul kellelgi (ja kas üldse) õigus on. Loomulikult on võimalik, et infoportaal hindab enne andmete väljastamist iga taotlust eraldi. Paraku oleks see niivõrd töömahukas, et ilmselt muudaks teenuse oluliselt aeglasemaks, ebaefektiivsemaks ning kulukamaks.

Üks variant on koostada standardteenused enamlevinud olukordade jaoks. Selliselt on ka osad infoportaalid eesmärgi järgi teenuse liigitanud – üürniku taustakontroll, laenuvõtja taustakontroll, taustakontroll töösuhetes, äripartneri taustakontroll. Inspektsioon üldplaanis ka sellise liigitusega nõustub. Kui maksehäirete ja maksuvõlgade hindamine on iga eeltoodud taustakontrolli puhul vajalik (tingimusel, et see pole andmesubjekti ülemääraselt kahjustav), siis muude seniste lepinguliste kohustuste täitmise andmete (mis võivad sisalduda kohtulahendites, ametlikes teadaannetes) edastamise põhjendus sõltub sellest, kelle suhtes taustakontrolli tehakse. Üürniku puhul võivad asjakohased olla näiteks üürilepingu rikkumised (vara lõhkumine) ning ametlike teadaannete väljatõstmistead. Töötaja/äripartneri taustakontrolli raames näiteks töölepinguliste kohustuste rikkumised. Arusaadavalt ei ole võimalik siin ette loetleda kõiki juhtumeid ja olukordi, mis võivad konkreetse eesmärgi täitmiseks vajalikud olla. Iga infoportaal peab ise, lähtudes IKÜM artikkel 5 lõikes 1 sätestatud põhimõtetest, hindama, kas konkreetne lepingulise kohustuse rikkumine on seotud ning vajalik konkreetse päringuliigi (nt üürniku, laenuvõtja, töötaja, äripartneri taustakontroll) raames.

Krediidiregister OÜ ei ole aga välja töötanud standardteenuseid erinevate olukordade jaoks ega kontrolli iga taotluse puhul eraldi õigusliku aluse olemasolu. Ainukese tegevusena võetakse eraviisiliste andmete vaatamiseks kinnitus ette tuleva hüplikakna kaudu. See ei ole aga inspektsiooni hinnangul piisav – andmete koosseisu ei ole võimalik piirata lähtuvalt andmete saajast. Lisaks eeltoodule on võimalik osta isikukaart ka sisse logimata kasutajal, kellele piisab sellest, kui sisestada isiku isikukood ning teha linnuke õigustatud huvi kinnitamise osas. Sellisel viisil eraisiku andmete edastamine on aga keelatud – Krediidiregister OÜ-l ei ole võimalik kontrollida õigustatud huvi olemasolu ega tõendada, kellele füüsilise isiku andmed edastati. Näiteks on võimalik osta isikuandmeid ka eraisikul.

Eeltoodu kokkuvõtteks kordame juba 01.06.2020 ettepanekus toodut: ***Eraisikute taustakontrolli puhul tuleb määratleda, kelle osas (nt üürnik, laenuvõtja, töötaja/äripartner) soovitakse taustakontrolli läbi viia ning sellest lähtuvalt piiritleda andmekoosseisu. Keelatud on edastada andmeid sellises ulatuses, mis ei vasta eesmärgi piirangu ning võimalikult väheste andmete töötlemise põhimõttele või kahjustavad andmesubjekti ülemääraselt.*** Kui taustakontrolli kategooriaid ei määratleta, siis tuleb iga päringu puhul eraldi kontrollida kolmanda isiku õigustatud huvi olemasolu ning sellest lähtuvalt ka andmekoosseisu piiritleda.

3.3. Taust.ee isikukaardil kuvatavad seotud (füüsilised) isikud ja kehtetud seotud (füüsilised) isikud

Andmekaitse Inspektsioonile jäi arusaamatuks loogika, mille alusel seotud isikuid ja kehtetud seotud isikuid konkreetse andmesubjektiga (isikuga kelle osas päring tehakse) seostatakse. Samuti ei nähtu see loogika ka andmekaitsetingimustest.

Inspektsioonile tundus, et seotud füüsiliste isikute all kuvatakse neid isikuid, kellega juhitakse juriidilisi isikuid koos (ehk seotud isikute all on juhatuse liikmed). Samas ei olnud see täielik, ehk tuvastasime ka olukorra, kus andmesubjektiga ühiselt ettevõtte juhatuses olevat isikut seotud isikute all ei kuvatud. Seega ei ole inspektsioon veendunud, et see loogika on tõene.

Kehtetute seotud füüsiliste isikute all tuvastasime need isikud, kes on andmesubjektiga seotud endise ettevõtte praegused juhatuse liikmed või nõukogu liikmed. Ehk tuvastatud juhul oli andmesubjekt viimati 2012 aastal ettevõtte osanik ning selle ettevõtte praeguseid juhatuse liikmeid ning nõukogu liikmeid kuvatakse andmesubjekti kehtetute seotud isikute all. Siiski tuvastasime ka siin olukordi, kus jäi arusaamatuks, kas ja mis põhjusel on isik lisatud kehtetu seotud isiku alla. Näiteks tuvastasime isiku nime, kes ei ole olnud ühegi andmesubjektiga seotud juriidilise isiku koosseisus. Seega ei ole inspektsioon ka siin veendunud, et see loogika, milleni inspektsioon jõudis on tõene. **Igal juhul on keelatud kuvada taust.ee isikukaardil**

selliseid seoseid, kellega isikul tegelikult kokkupuudet olnud ei ole (ehk juhatuse liikmed või nõukogu liikmed on ametisse nimetatud pärast isiku seost nimetatud ettevõttega). Sellisel juhul on tegemist vale informatsiooniga ning informatsiooni avalikustamine sellisel viisil võib kahjustada andmesubjekti ülemääraselt. Nimelt võib tekkida olukord, kus kehtetu seose puhul võib tegemist olla inimesega, kelle käitumine (maksehäired, maksuvõlad) võib panna andmesubjekti ebaõiglaselt halba olukorda.

Kui sellisel viisil andmetöötlusega soovitakse jätkata, siis tuleb Krediidiregister OÜ-l koostada õigustatud huvi analüüs, millest nähtuks, miks on vajalik kuvada füüsilise isiku isikukaardil temaga seotud isikuid, sh kehtetuid seotud isikuid. Samuti peab aru saama selle loogikast ning määrata tuleb säilitamistähtaeg.

3.4. Füüsilise isiku skoor

Füüsilise isikule skoori (punktisumma) määramine infoportaalis võib olla lubatud õigustatud huvi alusel krediidivõimelisuse hindamise eesmärgil, arvestades IKÜM profileerimise reegleid. Mh peab iga inimene aru saama, kuidas ja millest lähtuvalt on kujunenud tema punktiskoor (vt ka IKÜM põhjenduspunkti 60). Kuid kindlasti ei ole lubatud koostada, rääkimata avalikustamisest, mingit abstraktset inimese skoori, mille koostamisel on arvestatud krediidivõimelisusesse mittepuutuvaid asjaolusid (nt kohtulahendeid, mis puudutab narkootiliste aine käitlemist või liiklusnõuete rikkumisi).

Kuigi inspeksioon ei tuvastanud pistelise kontrolli käigus, et füüsilisele isikule määratakse skoor, on Krediidiregister OÜ küsinud selgitusi, mis info tuleb sellisel juhul avalikustada ning ka andmekaitsetingimustes on märgitud, et profileerimine toimub õigustatud huvi alusel. **Selgitame, et profiilianalüüsi tegemise (punktisumma määramise) kohta tuleb esitada andmekaitsetingimustes teave kasutatava loogika ja selle kohta, millised on sellise isikuandmete töötlemise tähtsus ja prognoositavad tagajärjed füüsilise isiku jaoks (vt IKÜM artikkel 13 lg 2 punkt f, artikkel 14 lg 2 punkt g ja IKÜM põhjenduspunkti 60).**

3.5. Füüsilise isiku nõude (võlgnevuse) õigsuse kontroll

Võlaandmete avaldaja peab IKÜM artikkel 5 lg 1 punktist d tulenevalt veenduma selles, et avaldatavad andmed oleksid õiged.

Kui riigiregistritest võetavate kehtivate andmete osas saab eeldada, et need andmed on õiged (nt maksuvõlg Maksu- ja Tolliameti ees), siis eraõiguslikelt isikutelt saadud võlaandmete puhul tuleb nende andmete õigsust enne kolmandatele isikutele edastamist kindlasti kontrollida. Riigikohus on selles osas täpsustanud, et maksehäireregistri pidaja peab kontrollima võlausaldaja edastatud maksehäireteadet piisava põhjalikkusega, kui tal oli selline kohustus ja ka võimalus. Sealjuures ei piisa üksnes algselt edastajalt võla olemasolu üle küsimisest, vaid vastutaval töötlejal peavad olema täpsemad andmed, mis võlgnevuse olemasolu kinnitaksid².

Võlgnevuse olemasolu kindlakstegemisel tuleb lähtuda võlaõigusseaduses (VÕS) §-s 82 toodud alustest. Oluline on silmas pidada, et ainuüksi arve väljastamine üldreeglina ei tõenda võlasuhte ega võlgnevuse olemasolu ning ka vastupidi – arve mittesaamine ei ole õigustuseks jätta kasutatud teenuse eest tasumata. Kui väidetav võlgnevus on tekkinud teenuse osutamisel, tuleks välja nõuda näiteks teenuse osutamist tõendav leping, kui võlgnevus on tekkinud müügilepingust, siis näiteks asja üleandmisakt, garantiipaberid. Määrav tähtsus võib olla ka poolte lepinguelseste läbirääkimiste käigus peetud kirjavahetusel, millest selgub, millal ja millised kohustused võlgnik täitma kohustus ning kas ta on neid rikkunud, s.t. tekkinud on võlgnevus. **Kui aga rikkumist tõendavad dokumendid puuduvad, ei ole võimalik tõendada**

² Vt täpsemalt seisukohti Riigikohtu Tsiviilkolleegiumi 13.03.2019 otsusest nr 2-17-1026 (punkt 24).
Tatari tn 39 / 10134 Tallinn / 627 4135 / info@aki.ee / www.aki.ee
Registrikood 70004235

andmete õigsust ning andmete avalikustamine ei ole lubatud. See ei tähenda, et võlgnevust ei ole tegelikult tekkinud või võlausaldajal ei ole võimalik kohtu kaudu võlgnevust sisse nõuda, kuid (võla)andmete avalikustamine ilma konkreetsete tõenditeta on andmesubjekti ülemääraselt kahjustav ning selline andmetöötlus ei vasta IKÜM nõuetele. **Lisaks olukord, kus võlg avalikustatakse ilma konkreetsete tõenditeta ning võla mitte tekkimist peab hakkama vaidlustama ja tõendama andmesubjekt ise, ei ole õiglane.**

Võrgulehel taust.ee on võimalik lisada füüsilise isiku nõue nii sisse logitud kasutajal kui sisse logimata kasutajal. Kummalgi juhul ei ole kohustust edastada võlgnevuse tekkimist tõendavaid dokumente ehk Krediidiregister OÜ andmete õigsust ei kontrolli. **Inspeksiooni hinnangul on sellisel viisil kogutud andmete avalikustamine keelatud ehk isikuandmete töötlemine ei ole õiglane ning tagatud ei ole andmete õigsus.**

3.6. Isikuandmete töötlemise seaduslikkus (õigustatud huvi)

Krediidiregister OÜ on edastanud inspeksioonile 18.12.2020 õigustatud huvi analüüsi, mille IKÜM nõuetele vastavust inspeksioon kontrollib. Rõhutame, et õigustatud huvi analüüs peab katma kogu võrgulehel töödeldavate isikuandmete töötlemise osa ning olukorras, kus Krediidiregister OÜ mingis osas isikuandmete töötlemise õiguslikku alust tõendada ei suuda või jätab selle tegemata, siis selles osas ei ole ka edasine isikuandmete töötlemine lubatud.

- Krediidiregister OÜ ja kolmandate isikute õigustatud huvid ja nende vajalikkus

Krediidiregister OÜ on enda õigustatud huvina välja toonud ärihuvi ehk tulu teenimise. *Osutatava teenuse sisuks on erineva info kogumine, analüüsimine ja edastamine nii juriidiliste kui ka füüsiliste isikute kohta. Ettevõtte koostööpartneriteks (isikud, kes teenust ostavad) on firmad, kes teevad krediididiotsuseid/hindavad potentsiaalsete koostööpartnerite usaldusväärset, s.t et OÜ Krediidiregister kliendid omavad õigustatud huvi krediididiotsuse tegemiseks vajaliku info vaatamiseks. Krediididiotsuse on majanduslik otsus, mille käigus keegi annab kellelegi oma vara lootes seda hiljem ärielistel tingimustel tagasi saada. Ehk isikul on õigustatud huvi tutvuda teatud andmetega, mis aitavad veenduda krediididiotsuse õigustatuses.*

Kolmandate isikute õigustatud huvi osas on märgitud: *OÜ Krediidiregister kliendid omavad õigustatud huvi nimetatud andmekoosseisu vaatamiseks, s.t et füüsilised isikud on andnud OÜ Krediidiregister kliendile õiguse enda kohta krediididiotsuse tegemiseks (taotlenud laenu või järeelmaksu, avaldanud soovi kestvuslepingu sõlmimiseks, millega võetakse endale rahalisi kohustusi tulevikus – ehk OÜ Krediidiregister kliendid on kohustus veenduda, et isik suudab võetud kohustust täita). Või on OÜ Krediidiregister klient veendumas juriidilise isiku usaldusvääruses seoses lepingu/tehingu sõlmimisega, mistõttu vajatakse informatsiooni nii konkreetse juriidilise isiku kui ka temaga seotud füüsiliste kohta.*

Praktikas on laialt levinud lähenemine, et väikeste või alustavate ettevõtete hindamisel kasutatakse seotud isikute krediidihinnanguid, kuna ettevõtte enda kohta andmeid pole (nt pole veel majandusaasta aruannet esitatud) või on küsitav nende andmete kvaliteet. OÜ Krediidiregister kogub ja avaldab kontrollitud informatsiooni, mis on kooskõlas kehtivate seaduste ja kohtulahenditega (nt maksehäirete avaldamise tähtaeg). Ettevõtte on kasutusele võtnud erinevad meetmed andmete kontrollimiseks (nt andmete uuendamine RIK'st) ja loonud protsessid võimalike valeandmete töötlemise välistamiseks (isikute teavitamine, saadud tagasiside alusel andmete kontrollimise protseduurid jne). Lisaks on ettevõtte piiritletud andmete töötlemise ulatust, s.t et töödeldakse minimaalselt vajalikke andmeid, töötlemine lõpetatakse lähtuvalt eesmärkide täitmisest või õigusliku aluse ära langemisest.

Inspektsiooni hinnangul saab Krediidiregister OÜ õigustatud huvi andmete töötlemiseks tuleneda ärihuvist. Samuti on arusaadav vajadus osutada teenust ettevõtetele, kes teevad krediiditsuseid/hindavad potentsiaalsete koostööpartnerite usaldusväärust.

Siiski jääb arusaamatuks, mille põhjal Krediidiregister OÜ väidab, et kliendid omavad õigustatud huvi andmete vaatamiseks ehk füüsilised isikud on andnud Krediidiregister OÜ kliendile õiguse enda kohta krediiditsusute tegemiseks või on klient veendumas juriidilise isiku usaldusväärsuses seoses lepingu/tehingu sõlmimisega. Kuigi Krediidiregister OÜ võtab enne eraisiku andmete edastamist kinnituse, et kliendil on õigustatud huvi kontrollimaks isiku krediidivõimelisust, ei ole see piisav – ehk see ei võimalda üheselt ja kindlalt väita, et kolmandal isikul on ka tegelikult õigustatud huvi isikuandmete saamiseks. Lisaks on võimalik osta andmeid sisse logimata kasutajal ehk Krediidiregister OÜ-l ei ole võimalik piirata seda, et andmeid ei võiks osta näiteks eraisikud.

Samuti ei nõustu inspektsioon sellega, et Krediidiregister OÜ töötleb minimaalselt vajalikke andmeid. Krediidiregister OÜ viitab võrgulehel, et andmeid võib kasutada ainult krediidivõimelisuse hindamiseks, kuid kogutavad ja edastatavad andmed sellega ei seonu – nt narkootikumide käitlemine ja liiklusnõuete rikkumised. Lisaks ei lähtuta andmete edastamisel andmete saajast, ehk kolmandale isikule edastatakse kõikvõimalikud kohtulahendite lingid, mis isiku kohta käivad, arvestamata sellega, kas andmete saajal neid andmeid ka tegelikult vaja on.

Lisaks jääb arusaamatuks:

1. Miks on vajalik kuvada ettevõttele kaardil kõigi seotud füüsiliste isikute (sh kehtetute seotud isikute) eraviisilisi andmeid. Kuigi krediidiregister OÜ ei ole seda vajadust selgelt põhjendanud, on valimatult kõigi seotud füüsiliste isikute eraviisiliste andmete kuvamine keelatud ning ei vasta eesmärgi piirangu, võimalikult väheste andmete kogumise ning säilitamise piirangu põhimõtetele. Kui Krediidiregister OÜ soovib kuvada jätkuvalt ettevõttele eraisiku eraviisilisi andmeid, siis tuleb teha korrektne õigustatud huvi analüüs, millest nähtuks, millistel juhtudel (kelle osas) on vajalik eraviisiliste andmete avalikustamine juriidilise isiku hindamisel;
2. Miks on vajalik kuvada isikukaardil isikuga seotud isikuid (sh kehtetuid isikuid). Seejuures kuvatakse kehtetute seotud (füüsiliste) isikute all neid isikuid, kellega pole andmesubjektil tegelikult kokkupuudet olnud. Samuti jääb arusaamatuks loogika, mille alusel andmesubjekti kolmandate füüsiliste isikutega seostatakse.
3. Kas võrgulehel taust.ee lisatakse füüsilisele isikule ka punktiskoor, kui jah, siis tuleb ka seda õigustatud huvi analüüsis kajastada. Lisaks jääb arusaamatuks, mida on Krediidiregister OÜ pidanud silmas andmekaitsetingimustes toodud profileerimise all.

- **Andmesubjekti huvid või põhiõigused – ja vabadused**

Siin punktis on oluline, et põhjalikult analüüsitakse, millised on võimalikud andmesubjekti huvid või põhiõigused ja – vabadused, mida võidakse isikuandmete töötlemisega kahjustada. Arvestades võrgulehe taust.ee võimalustega, on inspektsiooni hinnangul Krediidiregister OÜ jätnud olulisel määral kaalumata andmesubjekti huvid. Näiteks on kaalumata:

1) Risk (oht), mis puudutab võimalikke ebaõigete nõuete (võlgnevuste) esitamist ning seetõttu võimalikku ebaseaduslikku andmete avalikustamist. See võib olla tingitud nii võlausaldaja pahatahtlikkusest (esitada nõue, mida ei eksisteeri) kui ka sellest, et puuduvad selged tõendid võlgnevuse tekkimise osas. Viimati nimetatut võivad võlausaldajad kasutada näiteks seetõttu, et on ette näha, et tõendite puudumise tõttu ei ole võimalik kohtu kaudu võlgnevust sisse nõuda. Selle riski tõenäosust suurendab see, et nõudeid on võimalik esitada ka sisse logimata kasutajatel.

2) Risk, mis puudutab võimalikku andmete ebaseaduslikku edastamist. Esiteks ei kontrolli
Tatari tn 39 / 10134 Tallinn / 627 4135 / info@aki.ee / www.aki.ee
Registrikood 70004235

Krediidiregister OÜ kolmanda isiku õigusliku aluse olemasolu (piisab üksnes kinnitusest) ning teiseks edastatakse andmeid ka tuvastamata kolmandatele isikutele (võrgulehele taust.ee sisse logimata isikud). Näiteks võib andmeid osta ka eraisik.

3) Andmeid edastatakse suuremas ulatuses kui see on tegelikult vajalik kolmandale isikule. Krediidiregister OÜ ei kontrolli iga taotluse puhul kolmanda isiku õigustatud huvi ega ole ka andmete saajast lähtuvalt andmekoosseisu piiranud. Lisaks suunab Krediidiregister OÜ lugema kohtulahendeid, mis krediitdivõimelisuse hindamisega ei seondu.

4) Ettevõttekaardil kuvatakse kõigi seotud füüsiliste isikute (sh kehtetute seotud isikute) eraviisilisi andmeid. Kuvatakse andmeid ka nende füüsiliste isikute osas, kelle andmete edastamine juriidilise isiku usaldusväärse hindamiseks vajalikud ei ole ega saa olla.

5) Isikukaardil kuvatakse seotud isikuid (sh kehtetuid isikuid), kellega andmesubjektil kokkupuudet olnud ei ole või seos on olnud minimaalne ning pikka aega tagasi. Samuti puudub läbipaistvus, millest lähtuvalt oleks võimalik aru saada, kuidas seosed on tekkinud ja kaua seoseid kuvatakse.

6) Kui füüsilise isikule lisatakse ka punktiskoor, siis puudub info selles osas, millest lähtuvalt punktiskoor tekib ning millised on tagajärjed andmesubjekti jaoks. Arusaadavalt võib punktiskoor mõjutada näiteks laenusamist ning olukorras, kus punktiskoori koostamisel on lähtutud tõendamata nõuetest, võib see andmesubjektile kaasa tuua olulise kahju.

7) Füüsilised isikud on võimalik lisada seiresse (maksevõlgade seire, maksehäirete seire, ametlike teadaannete seire). Kas ja mis põhjusel on vajalik eraisiku lisamine seiresse ja mida see võib isikule kaasa tuua, ei ole Krediidiregister OÜ selgitanud, sh on see analüüsimata ka õigustatud huvi analüüsis. Kui tegemist on aga teenusega, mille käigus teavitatakse taust.ee kasutajat sellest, kui seiresse lisatud isiku profiil on muutunud (nt on lisatud isikule maksehäire), on tegemist väga intensiivse riivega ehk pideva info kogumise ja jälgimisega.

- **Krediidiregister OÜ ja kolmanda isiku õigustatud huvide ja andmesubjektide huvide, põhiõiguste ja – vabaduste tasakaalustamine**

Kuna krediidiregister OÜ ei ole analüüsinud kogu isikuandmete töötlemise vajalikkust (õigustatud huvi olemasolu) selgelt ja arusaadavalt ning välja ei ole toodud kõiki olulisi andmesubjekti huve, mida võidakse isikuandmete töötlemisega kahjustada, ei ole võimalik huvide tasakaalustamist korrektselt läbi viia. Siiski vaatasime üle Krediidiregister OÜ selgitused ning esitame oma märkused.

See, et füüsilise isiku andmeid näevad ainult tasu maksvad kliendid ja enne andmete nägemist tuleb kinnitada õigustatud huvi olemasolu, on küll täiendav piirang andmetega tutvumiseks, kuid see ei taga seda, et andmete edastamine ja andmete saamine oleks seaduslik. Inspektsiooni hinnangul tuleb Krediidiregister OÜ-l kas kontrollida iga päringu osas eraldi õigustatud huvi olemasolu või piirata andmekoosseisu vastavalt andmete küsimise eesmärgist (nt üürile andmine, äripartneri kontroll, laenu andmine). Kuigi ka viimati nimetatud osas on risk, et andmeid väljastatakse ebaseaduslikult, on edastatavate andmete koosseisu võimalik lähtuvalt andmete saajast piiritleda, mis on IKÜM-st tulenevalt kohustuslik.

Krediidiregister OÜ on märkinud: *Andmete õigsuse tagamiseks on võetud kasutusele erinevad meetmed nagu isikute teavitamine, vaiete esitamise võimalus, protseduurireeglid vaietega tegelemiseks jne.* Inspektsiooni hinnangul ei ole eeltoodud tegevused seotud andmete õigsuse tagamisega. Selleks, et tagada andmete õigsus, tuleb Krediidiregister OÜ-l kontrollida, kas ka tegelikult on esitatud nõuded (võlgnevused) tõendatud ehk olemas on võlgnevust kinnitavad dokumendid. Praegusel juhul Krediidiregister OÜ seda aga ei tee. Mis puudutab aga isikute Tatarski tn 39 / 10134 Tallinn / 627 4135 / info@aki.ee / www.aki.ee
Registrikood 70004235

teavitamist ning vaide esitamise võimalust, siis tegemist on IKÜM-st tulenevate kohustustega (vt IKÜM artikleid 12 – 14 ja 21), mitte täiendavate kaitsemeetmete rakendamisega.

Täiendavate kaitsemeetmete osas on välja toodud see, et andmesubjektil on võimalus endaga seotud andmeid vaadata, nende osas tagasisidet anda (vastuväiteid esitada) ning selleks on loodud vastava funktsionaalsusega infosüsteem. Inspeksiooni hinnangul on see oluline ja vajalik, et tagada andmesubjektile võimalikult lihtne viis enda andmetega tutvumiseks ning vastuväidete esitamiseks. Siiski ei ole ainuüksi see piisav. Konkreetsel juhul on võrgulehel taust.ee isikuandmete töötlemise ulatus ja viis liialt andmesubjekti õigusi riivav ning see, et andmesubjektil on võimalik esitada vastuväide võimaliku ebaseadusliku andmetöötlemise osas, ei ole piisav. Ei ole õiglane, kui IKÜM nõuetele vastamata jätmise tõttu peab Krediidiregister OÜ rikkumistega (nt ebaseadusliku või tõendamata nõude avalikustamisega) tegelema iga andmesubjekt ise.

Tuginedes eeltoodule, ei ole Krediidiregister OÜ koostatud õigustatud huvi analüüs piisav, mistõttu on isikuandmete töötlemine ebaseaduslik.

Juhul, kui füüsilise isiku osas avalikustatakse ebaseaduslikult tema võlgnevusi, on tegemist väga suure riivega (see võib takistada nii tööle saamist, üürikorteri saamist kui ka laenu saamist). Seetõttu on eriti oluline, et enne isikuandmete töötlemist oleks tehtud korrektne analüüs isikuandmete õiguspärasuse osas. Õigustatud huvi analüüsist peab üheselt aru saama:

- a) millised on Krediidiregister OÜ ja kolmandate isikute konkreetsed õigustatud huvid;
- b) mis põhjusel on isikuandmete töötlemise ulatus ja viis tegelikult vajalik punktis a nimetatud õigustatud huvide realiseerimiseks;
- c) millised on andmesubjekti õigused ja vabadused, mida isikuandmete töötlemisel riivatakse;
- d) kuidas kaaluvad Krediidiregister OÜ ja kolmandate isikute õigustatud huvid (punktid a ja b) üle andmesubjekti huvid ja põhiõigused (punkti c);

Rõhutame, et õigustatud huvi analüüs on mõeldud eelkõige andmesubjektidele, mistõttu peab see olema nii selge ja arusaadav, et iga andmesubjekt saaks õigustatud huvi analüüsi lugedes isikuandmete töötlemise vajalikkusest aru.

3.7. Võrgulehel taust.ee avalikustatud andmekaitsetingimused

Läbipaistvuse põhimõtte eeldab seda, et kogu isikuandmete töötlemisega seotud teave on andmesubjektile lihtsalt kättesaadav, arusaadav ning selgelt sõnastatud. See puudutab eelkõige andmesubjektide teavitamist, et tagada õiglane ja läbipaistev töötlemine (vt IKÜM põhjenduspunkti 39). Inimeste teavitamist reguleerivad täpsemalt IKÜM artiklid 12 – 14.

Arvestades sellega, et konkreetsel juhul ei koguta andmeid inimeselt endalt, on andmekaitsetingimuste koostamisel kohustus lähtuda IKÜM artikkel 14 lõigetest 1 ja 2.

Järgnevalt toome välja võrgulehel taust.ee avalikustatud andmekaitsetingimustes olevad puudused:

- a. Andmekaitseametniku kontaktandmed (IKÜM artikkel 14 lg 1 punkt b)**
Äriregistri andmetel on Krediidiregister OÜ määranud endale andmekaitse spetsialisti (Art Andresson, art@taust.ee). Andmekaitsetingimustes andmekaitse spetsialisti kontaktandmed puuduvad.
- b. Asjaomaste isikuandmete liigid (IKÜM artikkel 14 lg 1 punkt d)**

Andmekaitsetingimustes sellekohane teave puudub. Loetleda tuleb kõik isikuandmete liigid, mida võrgulehel taust.ee töödeldakse (sh nimi, isikukood, kehtivad ja kehtetud seosed juriidilise isikuga (kuidas seosed tekivad), võlgnevused). Krediidiregister OÜ-l tuleb kriitiliselt üle vaadata kogu oma andmetöötlus ning viia andmekaitsetingimused vastavusse tegelikkusega. Samuti rõhutame, et loetelu peab olema täielik ning näidisloetelu välja toomine ei ole lubatud.

c. Teave vastuvõtjate ja vastuvõtjate kategooriate kohta (IKÜM artikkel 14 lg 1 punkt e)

Andmekaitsetingimustes tuleb loetleda kõik vastuvõtjad, või nende kategooriad, kellele isikuandmeid võidakse edastada. Krediidiregister OÜ on andmekaitsetingimuses märkinud: *Andmete töötlemist võib OÜ Krediidiregister edasi anda enda koostööpartneritele (volitatud töötlejad), kellega on sõlmitud vastavasisuline kokkulepe ja kes töötlevad andmeid vastavalt seaduses ettenähtud nõuetele.* Siin jääb arusaamatuks, kas Krediidiregister OÜ-l on volitatud töötlejad, kellele isikuandmeid edastatakse või mitte. Kui isikuandmeid edastatakse kolmandatele isikutele (nt raamatupidaja, IT tugi), siis tuleb ka need ettevõtted või kategooriad tingimustes loetleda. Praktikast kasutatakse ka andmekaitsetingimustest eraldi vastuvõtjate loetelu – ehk andmekaitsetingimustes on viide konkreetsele võrgulehele (failile), kus on võimalik vastuvõtjate nimekirja näha. See võimaldab vastuvõtjate nimekirja vastavalt tegelikkusele muuta, ilma, et selleks peaks andmekaitsetingimusi muutma.

d. Isikuandmete säilitamise ajavahemik (IKÜM artikkel 14 lg 2 punkt a)

Andmekaitsetingimustes puudub isikuandmete säilitamise ajavahemik või ajavahemiku määramise kriteeriumid. Lihtsalt viide sellele, et isikuandmeid töödeldakse kuni eesmärkide saavutamiseni, ei ole piisav ega arusaadav ehk sellest ei ole võimalik aru saada, kui kaua Krediidiregister OÜ isikuandmeid säilitab. Lisaks ei nõustu inspeksioon sellega, et Krediidiregister OÜ saaks eraisiku andmeid säilitada tähtajatult.

e. Kui isikuandmete töötlemine põhineb artikli 6 lõike 1 punktil f, siis teave vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvide kohta (IKÜM artikkel 14 lg 2 punkt b)

Andmekaitsetingimustes sellekohane teave puudub. Kui isikuandmete töötlemise õiguslikuks aluseks on IKÜM artikkel 6 lg 1 punkt f (õigustatud huvi), siis tuleb andmekaitsetingimustesse lisada kas:

- 1) koostatud õigustatud huvi analüüs ehk igal inimesel on võimalik tutvuda andmekaitsetingimusi lugedes Krediidiregister OÜ koostatud õigustatud huvi analüüsiga, või;
- 2) teave, et inimesel on õigus küsida õigustatud huvi analüüsi (nt õigustatud huvi analüüsiga tutvumiseks palun edastada sellekohane pöördumine e-posti aadressile art@taust.ee).

f. Teave isikuandmete ülekandmise õiguse kohta (IKÜM artikkel 14 lg 2 punkt c)

Andmekaitsetingimustes puudub eeltoodud informatsioon. Andmete ülekandmise õigus on reguleeritud IKÜM artiklis 20.

g. Teave isikuandmete päritoluallika ning asjakohasel juhul selle kohta, kas need pärinevad avalikult kättesaadavatest allikatest (IKÜM artikkel 14 lg 2 punkt f)

Andmekaitsetingimustes on välja toodud andmete päritoluallikate näited (nt äriregister, kinnistusraamat) ehk näidisloetelu. Sellisel viisil päritoluallikate välja toomine ei ole õiguspärane. Selgitame, et üldistes (ehk kõigile suunatud) tingimustes tuleb välja tuua võimalikult detailselt allikad, kus kohast andmeid kogutakse. Andmekaitsetingimustest on puudu näiteks kohtulahendid, mis Krediidiregister OÜ kokku kogub ning millele taust.ee-s viitab. Olukorras, kus andmeid kogutakse allikatest, mida ei ole võimalik üldistes tingimustes etteulatavalt välja tuua (nt võlausaldaja nimi), siis tuleb

andmekaitsetingimustes viidata, et andmed saadakse ka võlausaldajatelt (nõude sisestamisel).

Lisaks tuleb andmekaitsetingimused (sh võlausaldaja nimi) andmesubjektile edastada, kas (vt IKÜM artikkel 14 lõige 3):

- 1) hiljemalt andmesubjekti isikuandmete (sh võlgnevuse) esmasel edastamisel kolmandale isikule, või;
- 2) andmesubjektiga esmasel kontakteerumisel (nt võlgnevuse teate saatmisel), või;
- 3) kui eeltoodud tingimused ei ole täidetud, siis hiljemalt ühe kuu jooksul (kontakt)andmete saamisest.

Ehk olukorras, kus Krediidiregister OÜ saab andmesubjekti kontaktandmed (nt kolmanda isiku käest nõude sisestamisel), on Krediidiregister OÜ-l kohustus esitada andmesubjektile kogu IKÜM artikkel 14 lõigetes 1 ja 2 sätestatud teave (sh võlgnevuse sisestaja nimi, kui see ei ole eelnevalt andmesubjektile selgelt teada).

- h. Teave artikli 22 lõigetes 1 ja 4 osutatud automatiseeritud otsuste, sealhulgas profiilianalüüsi tegemise kohta ning vähemalt nendel juhtudel sisuline teave kasutatava loogika ja selle kohta, millised on sellise isikuandmete töötlemise tähtsus ja prognoositavad tagajärjed andmesubjekti jaoks (IKÜM artikkel 13 lg 2 punkt f).**

Andmekaitsetingimustes on välja toodud, et profileerimine toimub OÜ Krediidiregister õigustatud huvi aluse. Samas puudub sisuline teave loogika ja selle kohta, millised on sellise isikuandmete töötlemise tähtsus ja prognoositavad tagajärjed andmesubjekti jaoks (vt ka IKÜM põhjenduspunkti 60).

- i. Võrgulehel taust.ee kasutatakse kolmanda osapoole küpsiseid (nt Google analytics), kuid sellekohane teave andmekaitsetingimustes puudub.**

Selgitame, et olukorras, kus Krediidiregister OÜ paigaldab oma võrgulehele kolmanda osapoole küpsised, on Krediidiregister OÜ selles osas vastutavaks töötlejaks ning küpsiste paigaldamiseks peab olema Krediidiregister OÜ-l konkreetne õiguslik alus.

Seejuures on eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitleva direktiivi 2002/58 artikkel 5 lõikes 3 välja toodud järgnev: *Liikmesriigid tagavad, et teabe salvestamine abonendi või kasutaja lõppseadmesse ja juurdepääsu saamine sinna juba salvestatud teabele on lubatud ainult tingimusel, et asjaomane abonent või kasutaja on andnud selleks oma nõusoleku, ning talle on esitatud direktiivi 95/46/EÜ kohaselt selge ja arusaadav teave, muu hulgas andmete töötlemise eesmärgi kohta. See ei takista andmete tehnilist salvestamist ega juurdepääsu, mille ainus eesmärk on edastada sidet elektroonilises sidevõrgus või mis on teenuseosutajale hädavajalik sellise infoühiskonna teenuse osutamiseks, mida abonent või kasutaja on sõnaselgelt taotlenud.* Arvestades sellega, et täpsemaid reegleid Eestis küpsiste kasutamise osas sätestatud ei ole, tuleb lähtuda nimetatud direktiivi nõuetest. Seejuures on sõnaselgelt direktiivis ettenähtud, et küpsiste kasutamiseks peab olema isiku eelnev nõusolek, v.a juhul kui andmete tehnilise salvestamise ja juurdepääsu ainus eesmärk on edastada sidet elektroonilises sidevõrgus või mis on teenuseosutajale hädavajalik infoühiskonna teenuse osutamiseks. Nõusoleku kohustust on kinnitanud ka Euroopa Kohus 01.10.2019 asjas number C-673/17³. Euroopa Kohus on otsuses ka rõhutanud, et nõusolek kolmandate osapoolte küpsiste kasutamiseks tuleb võtta sõltumata sellest, kas tegemist on isikuandmetega või mitte.

³<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=218462&pageIndex=0&doclang=ET&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=984162>

Seega on kolmandate osapoolte küpsiste kasutamine võrgulehel taust.ee praegusel juhul ebaseaduslik ning selline töötlemine tuleb lõpetada seniks, kuniks küpsiste kasutamiseks võetakse inimeselt IKÜM artiklile 7 vastav nõusolek. Sh peab nõusolek olema vabatahtlik ehk inimesel peab olema võimalik endal otsustada kolmandate osapoolte (ja mitte hädavajalikke) küpsiste kasutamine.

Lähtuvalt eeltoodust ei vasta taust.ee lehel avalikustatud andmekaitsetingimused IKÜM-s sätestatud nõuetele (IKÜM artikkel 5 lg 1 punkt a, artikkel 12 lõige 1 ning artikkel 14 lõiked 1 ja 2).

KOKKUVÕTE:

Arvestades eeltooduga ei vasta võrgulehel taust.ee toimuv andmetöötlus IKÜM artikkel 5 lõikes 1 toodud põhimõtetele. Kui isikuandmete töötlemine ei vasta IKÜM artikkel 5 sätestatud põhimõtetele, on isikuandmete töötlemine keelatud. Nende põhimõtete täitmise eest vastutab ja nende täitmist peab tõendama andmetöötaja ise (vt IKÜM artikkel 5 lõige 2).

Seega tuleb võrgulehel taust.ee lõpetada füüsiliste isikute (sh juriidilise isiku esindajate) isikuandmete töötlemine seniks, kuni isikuandmete töötlemine on viidud täielikult vastavusse IKÜM nõuetega.

Vastavalt isikuandmete kaitse seaduse § 58 lõikele 1 ning isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 58 lõike 2 punktidele d ja f, on inspeksioonil õigus anda korraldus, et vastutav töötaja viiks isikuandmete töötlemise toimingud teatud viisil ja teatud aja jooksul vastavusse IKÜM nõuetega ning õigus kehtestada ajutine või alaline isikuandmete töötlemise piirang, sh töötlemiskeeld.

Võttes arvesse faktilisi asjaolusid ja asjaolu, et konkreetset juhul töödeldakse võrgulehel www.taust.ee isikuandmeid ebaseaduslikult (andmetöötlus ei vasta IKÜM artiklites 5, 6, 7, 12 ja 14 sätestatud nõuetele), leiab inspeksioon, et kohustusliku ettekirjutuse tegemine antud asjas on vajalik, et lõpetada õigusrikkumine võimalikult kiiresti.

/allkirjastatud digitaalselt/

Raiko Kaur
jurist
peadirektori volitusel